

РЕШЕНИЕ

№ 91

гр. гр. Добрич, 11.04.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ДОБРИЧ в публично заседание на двадесет и трети март през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Диана Г. Дякова

Членове: Десислава Б. Николова
Галина Д. Жечева

при участието на секретаря Румяна Ив. Радева
като разгледа докладваното от Диана Г. Дякова Въззивно гражданско дело № 20223200500100 по описа за 2022 година

за да се произнесе съобрази следното:

Производството по делото е образувано по реда на глава XX от ГПК по жалба рег.№10470/04.11.2021 год. на Г.С. С., ЕГН *****,от гр. Д. ,ул. “Д.Д.П.*** срещу решение № 516/02.11.2021 год. по гр.д.№ 20213230101415/2021 год. на Районен съд Добрич, с което е отхвърлен предявения от нея като наследник на Е.С.С., починал на 04.07.2016 год., срещу “Пенсионно осигурително дружество Алианц България” АД, ЕИК 121050885, със седалище и адрес на управление грС., район Л., ул.”С.№** иск за сумата от 7 515.90лв., представляваща натрупаните вноски за задължително допълнително пенсионно осигуряване по персоналната партида под № *** на Е.С.С., починал на 04.07.2016 год.

С доводи за незаконосъобразност на обжалваното решение се претендира отмяната му, като въззивният съд постанови ново по съществото на спора за цялостно уважаване на исковата претенция.

При данни ,че постановеното неизгодно за въззивника решение му е връчено на дата 04.11.2021 год., жалба рег.№10470/04.11.2021 год. е подадена в срока по чл.259 ал.1 от ГПК и е процесуално допустима.

Въззиваемата страна-“Пенсионно осигурително дружество Алианц България” АД, гр.С. счита жалбата за неоснователна и настоява да не бъде уважавана.

Спори се между страните ,следва ли и на кого да бъдат изплатени направените вноски за задължително допълнително пенсионно осигуряване от починало лице ,поради различното им виждане дали наличието на сключен договор между наследодателя на въззивника и въззиваемото търговско дружество ,обуславя приложимостта на неговите клаузи, общите правила на ЗЗД и ЗН, или е приложима специалната законова регламентация на КСО, при съобразяване промените в нормативна уредба, съответствието ѝ с Конституцията на страната и доколко е задължителен характера на указанията на Комисията за финансов надзор по тълкуването и прилагането на КСО.

Решението е постановено по осъдителен иск по чл.170 ал.1 от Кодекса за социално осигуряване на наследник на осигурено лице във фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване срещу пенсионно осигурително дружество за сума, съставляваща натрупани средства по индивидуалната партида на починалото лице.

При служебната проверка на решението в обжалваната му част съдът не установи порок, който да го определя като недопустим или нищожен акт.

С въззивната жалба не се оспорват фактическите констатации в първоинстанционното решение, а произтичащите от същите правни изводи на ДРС ,поради което въззивният съд следва да основе решението си на фактическата обстановка, въз основа на която се е произнесъл първоинстанционният съд, както следва:

Е.С.С. е починал на дата 04.07.2016 год. и негов единствен наследник по закон е сестра му Г.С. С.. Между Е.С.С. и “Пенсионно осигурително дружество Алианц България” АД, гр.С. е бил сключен договор № 536944345520 от дата 04.11.2013 год. за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд. Като осигурено лице в ответния универсален пенсионен фонд с индивидуална партида №***, Е.С.С. внасял допълнителни пенсионни вноски за придобиване на допълнителна пожизнена пенсия за старост, при навършване на възрастта по чл.68, ал.1 КСО (чл.165, ал.1,отм. ДВ, бр.19/2021 год.) и чл.167, ал.1 КСО).

Към 04.07.2016 год. внесените и натрупани средства по партидата са в размер на 7 515.89 лева. **Ищцата** подава заявление с вх.№686/13.04.2021 год. до представляващото ответния фонд съгласно чл.133, ал.2 и 3 КСО пенсионно осигурително дружество, за изплащане на натрупаната по партидата на починалия ѝ брат парична сума, в качеството и на роднина по съребрена линия на последния. **С уведомително писмо с изх.№2-221-6104-4739 от 23.04.2021 год. на ПОД “Алианс България“ АД, ответното дружеството отказва да изплати исканите средства, защото ищцата не е сред кръга на посочените в чл. 170, ал.1 КСО, в действащата към датата на смъртта редакция.**

Обжалваното решение е законосъобразно постановено.

Спорът между страните следва да бъде решен съобразно специалната уредба на правата на наследниците на починало осигурено лице в КСО и предвижданията на сключения между осигуреното лице и пенсионното осигурително дружество договор. Указанията на Комисията за финансов надзор нямат характер на подзаконов нормативен акт – инструкция по смисъла на чл. 7, ал. 3 от Закона за нормативните актове, тъй като тя не е издател на КСО, в който случай като висшестоящ орган може да дава указания до подчинените ѝ органи относно прилагането на нормативен акт, чието изпълнение трябва да обезпечи. Направеното тълкуване от Комисията, не е от издателя на нормативния акт и по аргумент на противното от чл. 51, ал. 1 от ЗНА, то не е задължително и не обвързва адресатите до които е насочено, както и трети лица. С Указанията се дават разяснения относно начина на тълкуване от КФН на нормата на чл. 170 от КСО, които имат препоръчителен, а не задължителен характер. С тях не се възлагат конкретни задължения, както на поднадзорните на КФН лица, така и на трети лица, а се изразява становището на Комисията, по посочения въпрос.

Съобразно разпоредбата на чл.170 ал.1 на Кодекса за социално осигуряване в редакцията към ДВ,бр.67 от 2003 год., при смърт на осигуреното лице на наследниците, преживелия съпруг, низходящите или възходящите, се изплащат еднократно или разсрочено натрупаните средства по индивидуалната му партида, като се спазват редът на наследяване и размерът на наследствените дялове, съгласно Закона за наследството, а съобразно ал.3,когато осигуреното лице или пенсионерът няма наследници

по ал. 1, натрупаните средства по индивидуалната партида в универсален фонд се прехвърлят в пенсионния резерв, а натрупаните средства по индивидуалната партида в професионален фонд се прехвърлят в държавния бюджет . Към настоящия момент е актуална редакцията на разпоредбата от изменението в ДВ,бр.19 от 2021 год., съобразно която при смърт на осигурено лице във фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване средствата по индивидуалната му партида се изплащат еднократно или разсрочено на наследниците му по закон при съответно прилагане на чл. 3, чл. 4, ал. 1 и чл. 5 – 10а от Закона за наследството. Средствата, дължими на низходящите на осигурения, които са починали след него, се изплащат поравно на техните низходящи, като по-близките по степен изключват по-далечните.

Нормата на чл.170 ал.1 от КСО е материалноправна и следва да бъде приложена в редакцията към релевантния момент по чл.1 от ЗН на откриване на наследството на Е.С.С. –датата на неговата смърт, настъпила на 04.07.2016 год. Правото да получат натрупаните средства по индивидуалната партида на починалото лице със специалната норма на КСО в редакцията на ДВ,бр.67 от 2003 год. е признато на ограничен и изчерпателно посочен кръг от наследниците му, сред които не са тези по съребрена линия, каквато е неговата сестра Г. С.. Горното е ясно указано не само в разпоредбата на чл. 170, ал. 1 КСО ,но следва и от ал. 3 на чл. 170 КСО, където ясно е предвидено, че когато осигуреното лице няма наследници по ал. 1 , а не въобще наследници по Закона за наследството, натрупаните средства по индивидуалната му партида в универсалния фонд, се прехвърлят в пенсионния резерв на същият фонд. Такова по същество е и тълкуването в мотивите на Решение № 7 от 31.05.2011 год. по к. д. № 21 по описа за 2010 год. на Конституционния съд на Република България РБ, съобразно които е счетено , че КСО посочва само кръга на възможните наследници. Следователно, останалите непосочени в чл. 170, ал. 1 КСО наследници (по съребрена линия и по завещание), не могат да получат натрупаните средства по индивидуалната партида на починалото осигурено лице , защото не са сред "кръга на възможните му наследници", на които чл. 170, ал. 1 КСО признава това право.

Относно възможността в хода на настоящото производство, съдът да осъществи контрол за законосъобразност на разпоредбата на чл.170 ал.1 от

КСО и приложи към случая Конституцията на Република България:

Съгласно разпоредбата на чл. 15 ал.1 от Закона за нормативните актове ,нормативният акт следва да съответства на Конституцията и на другите нормативни актове от по-висока степен. Съобразно ал.3 на посочената разпоредба, ако постановление, правилник, наредба или инструкция противоречат на нормативен акт от по-висока степен, правораздавателните органи прилагат по-високия по степен акт. Посочената разпоредба не регламентира правото на съдилищата да приложат Конституцията в случай, че закон или кодекс ѝ противоречат.

Кодекса за социално осигуряване е обнародван в ДВ, бр. 110 от 17.12.1999 год. и в сила от 1.01.2000год.

Съгласно § 3, ал. 1 ПЗР на Конституцията съдът е оправомощен да установява противоречието на заварените закони с Конституцията от 1991 год., като приложи пряко съответната конституционна разпоредба. С такова правомощие съдът не разполага по отношение на законите, приети при действието на Конституцията, т. е. след 13.07.1991 год. , което следва и от разпоредбите на чл. 150, ал. 2 от Конституцията и чл. 15 от ЗСВ. Уреденото в чл. 5, ал. 2 от Конституцията непосредствено нейно действие оправомощава съда да прилага разпоредбите ѝ, без да е необходимо това да бъде опосредствано от закон, който да урежда по-детайлно съответните правоотношения или установява ред за упражняване на признатите от Конституцията права. Това е възможно в случаите, когато конституционната разпоредба е достатъчно конкретна, за да уреди самостоятелно съответното правоотношение, без да има нужда от доразвиването и с акт от по-ниска степен, като от съдържанието ѝ може да бъде извлечено общо за всички нейни адресати правило за поведение, което може да бъде прилагано еднакво по отношение на всички в сходни случаи. Съответствието на приетите при действието на Конституцията от 1991 г. закони е отговорност на Народното събрание. Ако приет при действието на Конституцията от 1991 год. закон ѝ противоречи, компетентен да установи и обяви това е Конституционният съд съгласно чл. 149, ал. 1, т. 2 на Конституцията. Съдът не може да откаже да приложи закон по причина, че той противоречи на Конституцията, той може да тълкува закона в съответствие с Конституцията, т. е. при възможни различни тълкувания, съдът избира това, което съответства в най-голяма

степен на Конституцията-така решение № 202 от 19.01.2021 год. на ВКС по гр. д. № 4474/2018 год., IV г. о. ; решение № 71 от 6.04.2020 год. на ВКС по гр. д. № 3804/2019 год., IV г. о.; решение № 72 от 21.04.2020 год. на ВКС по гр. д. № 2377/2019 год., IV г. о.

В Закона за наследството (ЗН) е признато право на роднините и по съребрена линия да наследяват. Съгласно чл.17 ал.1 от Конституцията правото на собственост и на наследяване се гарантира и защитава от закона, а при определени условия може да бъде отнемано със закон-чл.17 ал.3 от Конституцията. Въпреки неоснователните доводи за противното на ищеца, законодателно разрешение от Кодекса за социално осигуряване не противоречи на чл.17 ал.1 от КРС , защото чл. 170, ал. 1 КСО не ограничава правото на наследяване, а само кръга на възможните наследници на осигуреното лице, на които признава право да получат натрупаните по индивидуалната му партида средства. С разпоредбата на чл. 170, ал. 1 КСО, в редакцията ѝ преди изменението с бр. 19/2021 год. не се отнема правото на ищцата да наследи своя брат ,ищцата остава наследник по закон на останалото имущество на брат си, което не е предмет на настоящия спор. Със закон е уредено правило, по силата на което, част от имуществото, оставащо от наследодателя, да не премине в наследствената маса. Такива ограничения не са непознати на нашето право – разпоредбата на чл. 9а ЗН предвижда такова ограничение.

Горното води до извод, че считаната от ищцата противоконституционна разпоредба на чл.170 ал.1 от КСО в редакцията към смъртта на нейния брат, като ограничаваща правото ѝ на наследяване ,следва да се приложи от съда ,т.е. като наследник по съребрена линия не може да получи натрупаните средства по индивидуалната партида на починалото осигурено лице.

Неоснователно е виждането на въззивника, че при приложението на уговорките на страните по Раздел VI от договора от дата 04.11.2013 год. ,исквата претенция следва да се счете за основателна и да бъде уважена .В посочения раздел е регламентиран механизма за плащания на наследниците в случай на смърт на осигурения /еднократно, разсрочено, размер ,период и начин изплащане- на каса или на дебитна карта, подаване на заявление, разпореждане за отпускане на средствата, документация/.Кръга на

наследниците , на които се изплащат натрупаните средства по партидата на починалото лице е посочен в раздел IV т.8.1 от договора от дата 04.11.2013 год. и той е този по действащото законодателство. Изрично е посочено ,че наследниците, на които се изплащат средствата са преживелия съпруг/съпруга, низходящите и възходящите на осигурения, т.е. кръга на наследниците е идентичен с този в разпоредбата на чл. 170 ал.1 от КСО в действащата към този момент редакция от ДВ, бр. 67 от 2003 год.

С оглед изхода по спора-неоснователност на подадената въззивна жалба, на въззиваемото търговско дружество следва да бъде присъдена сумата от 800 лв. ,съставляваща сторените съдебно деловодни разноси в настоящата инстанция-заплатено адвокатско възнаграждение.

По изложените съображения, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 516/02.11.2021 год. по гр. д.№ 20213230101415/2021 год. на Районен съд Добрич.

ОСЪЖДА Г.С. С.,ЕГН *****,от гр.Д.ул.Д.Д.П.№*** ДА ЗАПЛАТИ на “Пенсионно осигурително дружество Алианс България” АД, ЕИК 121050885, със седалище и адрес на управление гр.С., район Л., ул.”С.№** сумата от 800 лв.,сторени съдебно-деловодни разноси за въззивната инстанция.

Решението подлежи на обжалване при условията на чл. 280 от ГПК пред ВКС в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____